

Pokroky v diagnostice a léčbě systémového lupus erythematoses

Martina Skácelová

III. interní klinika – nefrologická, endokrinologická a revmatologická, FN a LF UP Olomouc

Pokroky ve výzkumu cílené léčby značně rozšířily možnosti léčby pacientů se systémovým lupus erythematoses (SLE). Biologická léčba se stala nedílnou součástí nových doporučených postupů EULAR z roku 2023 pro léčbu SLE a lupusové nefritidy. Biologické léky (belimumab, anifrolumab) jsou indikovány v léčbě pacientů se závažnými formami nerenálního SLE bez život ohrožujícího orgánového postižení a těžkých neuropsychiatrických manifestací, tedy zejména při dominujícím extenzivním postižení kůže a kloubů; belimumab má své postavení i v léčbě lupusové nefritidy. Rituximab je indikován zejména v léčbě závažných, refrakterních projevů SLE včetně postižení CNS nebo těžké cytopenie. V současné době probíhá výzkum celé řady nových molekul, z nichž se slibnými jeví zejména obinutuzumab, dapirolizumab pegol a telitacicept. K dispozici jsou již první zkušenosti s terapií CAR-T buňkami a terapií TCE, které mohou mít potenciál v léčbě pacientů refrakterních na léčbu. Další výzkum biomarkerů může napomoci k identifikaci pacientů s časnými formami SLE nebo v predikci léčebné odpovědi na konkrétní typ léčby.

Klíčová slova: systémový lupus erythematoses, belimumab, anifrolumab, CAR-T terapie.

Advances in the diagnosis and treatment of systemic lupus erythematosus

Advances in the research of targeted therapy have greatly expanded the treatment options for patients with systemic lupus erythematosus (SLE). Biological therapies have become an integral part of the new 2023 EULAR recommendations for the treatment of SLE and lupus nephritis. Biologic drugs (belimumab, anifrolumab) are indicated in the treatment of patients with severe forms of non-renal SLE without life-threatening organ involvement and severe neuropsychiatric manifestations, i.e. especially when extensive skin and joint involvement predominates; belimumab also has a role in the treatment of lupus nephritis. Rituximab is particularly indicated in the treatment of severe, refractory manifestations of SLE, including CNS involvement or severe cytopenia. A number of new molecules are currently being investigated, including obinutuzumab, dapirolizumab pegol and telitacicept, which appear particularly promising. There is already initial experience with CAR-T cell therapy and TCE therapy, which may have potential in the treatment of patients refractory to therapy. Further research into biomarkers may help identify patients with early forms of SLE or predict treatment response to a particular type of therapy.

Key words: systemic lupus erythematosus, belimumab, anifrolumab, CAR-T therapy.

Systémový lupus erythematoses (SLE) je komplexní autoimunní zánětlivé onemocnění charakterizované hyperreaktivitou B-buněk s nadprodukcí řady orgánově nespecifických protilátek, z nichž mnohé se podílejí na tvorbě imunokomplexů. K orgánovému poškození dochází ukládáním imunokomplexů do tkání či cévní stěny, kde dochází k rozvoji zánětlivé reakce. Jedná se o multisystémové onemocnění, které zásadním způsobem ovlivňuje morbiditu a mortalitu nemocných a ovlivňuje jejich kvalitu života. Klinický obraz SLE je značně heterogen-

ní, choroba může probíhat pod různým klinickým obrazem, přičemž prvními projevy bývají často systémové příznaky, jako je únava, horečka a váhový úbytek. K nejčastějším projevům SLE patří zejména postižení kůže a kloubů, dále pak postižení glomerulů ledvin, kardiovaskulárního systému a plic, centrálního nervového systému a krevetvorby (1).

Celosvětová incidence onemocnění je 5,14 (1,4–15,13) osob na 100 000 osob/rok. Výskyt SLE je daleko častější u žen s incidencí 8,82 (2,4–25,99) na 100 000 osob/rok. Naopak u mužů se incidence onemoc-

MUDr. Martina Skácelová, Ph.D.

III. interní klinika – nefrologická, endokrinologická a revmatologická, FN a LF UP Olomouc

Martina.Skacelova@fnol.cz

Cit. zkr. Vnitř Lék. 2025;71(6):377-383

Článek přijat redakcí: 28. 7. 2025

Článek přijat po recenzích: 28. 8. 2025